MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tas-6 ta' Gunju, 2008

Citazzjoni Numru. 403/2006

A

-vs-

B

Il-Qorti;

Rat ir-rikors ġuramentat ippreżentat fil-15 ta' Diċembru, 2006 li permezz tiegħu l-attriċi esponiet bir-rispett u bil-ġurament tagħha kkonfermat l-fatti esposti:

1. Illi l-partijiet kontendenti żżewġu fil-15 ta' Mejju, 1998 kif jirriżulta miċ-ċertifikat taż-żwieġ (Dokument A);

2. Illi l-kunsens tal-konvenut għal dan iż-żwieġ kien ivvizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju fuq

il-ħajja matrimonjali jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha jew b'anomalija psikoloġika li għamlitha impossibbli għall-konvenut li jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ u dan kif jiġi spjegat dettaljatament waqt it-trattazzjoni ta' dan ir-rikors;

3. Illi l-konvenut eskluda pożittivament iż-żwieġ u l-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, *inter alia*, tant li qatt ma kien fiżikament intimu ma' l-attriċi martu f'sens sħiħ u komplut, u *inoltre* għamel hekk billi ma xtaqx tfal mill-attriċi;

4. Illi l-kunsens ta' l-attriċi nkiseb b'qerq kommess mill-konvenut dwar kwalitajiet tal-konvenut, liema kwalitajiet jistgħu mix-xorta tagħhom, ifixklu serjament il-ħajja miżżewġa;

5. Illi għalhekk iż-żwieġ iċċelebrat bejn il-kontendenti huwa null u mingħajr ebda effett fil-liġi;

Jgħid għalhekk il-konvenut il-għaliex m'għandhiex dina l-Qorti, prevja okkorrendo kull dikjarazzjoni meħtieġa u opportuna, u għar-raġunijiet fuq imsemmija:

1. Tiddikjara li ż-żwieġ hawn fuq imsemmi ċċelebrat bejn il-kontendenti huwa null u mingħajr ebda effett fil-liġi.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenut li huwa minn issa nġunt għas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenut, ippreżentata fit-12 ta' Frar, 2007, li permezz tagħha espona bir-rispett u bil-ġurament tiegħu kkonferma l-fatti esposti:

1. Illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda minn din l-Onorabbli Qorti bl-ispejjeż kontra l-attriċi billi, minkejja li verament jeżistu raġunijiet legali għall-annullament taż-żwieġ bejn il-

kontendenti, dawn m'humiex dawk sollevati mill-attriċi, u dan *stante* li:

(i) Il-kunsens tal-konvenut ma kienx difettuż kif allegat l-attriċi fit-tieni paragrafu tar-rikors tagħha.

(ii) Illi l-konvenut qatt ma eskluda pożittivament iż-żwieġ u l-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa. *Inoltre* kien fiżikament intimu ma' l-attriċi martu f'sens sħiħ u komplut waqt iż-żwieġ u ried tfal mill-attriċi.

(iii) Mhux minnu li nkiseb b'qerq il-kunsens ta' l-attriċi minħabba xi kwalitajiet illi kellu l-konvenut, liema kwalitajiet jistgħu mix-xorta tagħhom, ifixklu serjament il-ħajja miżżewġa.

2. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri skond il-liġi.

Rat il-lista tax-xhieda.

Rat il-kontro-talba tal-konvenut, ippreżentata fit-12 ta' Frar, 2007, li permezz tagħha espona bir-rispett u bil-ġurament tiegħu kkonferma l-fatti esposti:

1. Illi l-konvenut B u l-attriċi A kienu żżewġu fil-15 ta' Mejju, 1998, kif jirriżulta miċ-ċertifikat taż-żwieġ *gia'* esebit mill-attriċi bħala Dok. 'A' fir-rikors ġuramentat tagħha.

2. Illi l-kunsens ta' l-attriċi għal dan iż-żwieġ kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa u fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha u b'anomalija psikoloġika serja li għamlitha impossibbli għall-attriċi li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ.

3. Illi l-kunsens ta' l-attriċi kien inkiseb (vizzjat) bi vjolenza, sew fiżika sew morali, jew biża'.

4. Illi l-kunsens ta' l-attriċi kien inkiseb (vizzjat) bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew xi wieħed jew iktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ.

Illi għal dawn ir-raġunijiet iż-żwieġ bejn il-partijiet kien null u invalidu skond il-liġi.

Għaldaqstant, tgħid l-attriċi għaliex m'għandhiex din l-Onorabbli Qorti għar-raġunijiet premessi tiddeċiedi u tiddikjara li ż-żwieġ bejn il-partijiet tal-15 ta' Mejju, 1998 fuq imsemmi huwa null u invalidu għall-finijiet u effetti kollha tal-liġi.

Bl-ispejjeż ta' din il-kontro-talba b'rikors kontra l-attriċi li hija nġunta għas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata ta' l-attriċi għat-talba rikonvenzjonali tal-konvenut, ippreżentata fit-23 ta' Marzu, 2007, li permezz tagħha espona bir-rispett u bil-ġurament tiegħu kkonferma l-fatti esposti:

1. Illi t-talbiet rikonvenzjonali tal-konvenut B huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u għandhom jiġu miċħuda minn dina l-Onorabbli Qorti bl-ispejjeż kontra l-konvenut billi, minkejja li verament jeżistu raġunijiet legali għall-annullament taż-żwieġ bejn il-kontendenti, dawn m'humiex dawk sollevati mill-konvenut fit-talba rikonvenzjonali tiegħu, u dan *stante* li:

i. il-kunsens ta' l-esponenti ma kienx difettuż kif allegat mill-konvenut B fit-tieni paragrafu tar-rikors rikonvenzjonali tiegħu;

ii. il-kunsens tal-konvenuta ma nkisibx bi vjolenza, sew fiżika sew morali, jew biża' kif allegat mill-attur fit-tielet paragrafu tar-rikors tiegħu;

iii. il-kunsens tal-konvenuta ma nkisibx bl-esklużjoni taż-żwieġ jew ta' xi wieħed jew iktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ.

2. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri skond il-liġi.

Rat il-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali.

Rat l-affidavit ta' l-attriċi, tal-ġenituri tagħha --- *omissis* ---, ta' oħtha --- *omissis* ---, u ta' --- *omissis* ---

Rat l-affidavit tal-konvenut.

Semgħet il-kontro-eżamijiet tal-kontendenti.

Rat il-verbal tas-seduta tat-28 ta' April, 2008 illi permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi l-attriċi qegħda titlob l-annullament taż-żwieġ kontrattat bejn il-partijiet fil-15 ta' Mejju, 1998 a bażi ta' l-Artiklu 19(1) (c), (d), (f) u (h) tal-Kapitlu 255 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-konvenut jaqbel mat-talba iżda mhux mal-kawżali kollha ndikati mill-attriċi; iżda kif dejjem irritenew il-Qrati Maltin: "*F'materja ta' żwieġ illi huwa ta' ordni pubbliku, ma tistax tagħmilha daqshekk faċli li parti tirrepeti kliem il-liġi u l-parti l-oħra tammetti u b'hekk jirrendu ż-żwieġ annullabbli bl-iktar mod faċli u espedjenti. Hawn ma aħniex fil-kamp ta' kreditu likwidu jew responsabbilta' ta' xi kolliżjoni imma f'kamp l-iktar delikat u serju u l-Qorti ma tistax tħalli nies li kappriċċożament wara xi żmien ta' żwieġ jiddeċiedu illi kellhom nuqqas ta' diskrezzjoni fuq iż-żwieġ u meta jkollhom sieħba jew sieħeb ieħor jerġgħu jakkwistaw malajr din id-diskrezzjoni u jsiru maturi. Fejn jirriżultaw verament raġunijiet għall-annullament tiegħu l-istess żwieġ għandu jiġi annullat pero' dan ma għandux ikun sabiex jiġu akkomodati l-kapriċċi ta' dak jew l-ieħor. Għalhekk il-kawżali għall-annullament għandha tirriżulta ċara u mingħajr dubju.*" (Anna Tonna vs Alexander Tonna deċiża mill-Qorti ta' l-Appell fis-6 ta' Novembru, 1991).

L-artikli ċitati mill-attriċi jirrigwardaw:

19 (1) (c) – qerq dwar il-kwalita' tal-parti l-oħra;

19 (1) (d) – vizzju tal-kunsens ta’ xi parti li jkun b’difett serju ta’ diskrezzjoni fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha jew b’anomalija serja psikoloġika li tagħmilha impossibbli li dik il-parti taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ;

19 (1) (f) – li l-kunsens ta’ xi parti jkun inkiseb b’esklużjoni pożittiva taż-żwieġ jew xi element essenzjali tiegħu, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ.

Da parti tiegħu l-konvenut qed jagħmel l-istess talba u bbażata fuq l-istess kawżali iżda minflok is-sub-inċiż (c) qed jinvoka s-sub-inċiż (a) u *cioe’* li l-kunsens kien vizzjat minħabba biża’ morali jew fiżika.

Kif qalet il-Qorti ta’ l-Appell fil-kawża <u>Joseph Zammit vs Bernardette Zammit</u> (27 ta’ Jannar, 2006):

“*Irid mill-ewwel jiġi senjalat prinċipju fundamentali fil-liġi ċivili u cioe’ li ż-żwieġ bejn il-kontendenti għandu jkun preżunt li jkun wieħed validu. Għalhekk huwa dover assolut ta’ kull parti fil-kawża li tagħmel prova sodisfaċenti ta’ l-allegazzjonijet rispettivi tagħha dwar l-allegazzjoni u cioe’ li ż-żwieg huwa null għaliex l-oneru tal-prova huwa dejjem fuq spallejn min jallega.*

Is-sub-inċiż (d) fuq imsemmi jsemmi wkoll li ż-żwieġ ikun null jekk ikun affettwat b’anomalija psikoloġika serja u tagħmilha impossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-żwieġ. Ta’ min jenfasizza hawn li l-liġi tagħna tirrikjedi li l-anomalija psikoloġika tkun tali li tagħmilha impossibbli u mhux sempliċement diffiċli li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijet essenzjali taz-żwieġ jew inkella li jassumi l-istess obbligazzjonijiet essenzjali taz-żwieġ.

Rigward id-disposizzjoni kontenuta fis-sub-inċiż (f) fuq imsemmi biex dan id-difett ikun jirriżulta jkun jeħtieġ li jiġi provat sodisfaċentement li ż-żewġ partijiet jew waħda minnhom fil-mument ta’ l-għoti tal-kunsens matrimonjali tkun eskludiet iż-żwieġ innifsu jew eskludiet element

essenzjali tal-ħajja miżżewġa jew id-dritt għall-att taż-żwieġ u din l-esklużjoni tkun saret b'att pożittiv tal-volonta' ta' dik il-parti. Huwa evidenti li din id-disposizzjoni tirravviża sitwazzjoni ta' simulazzjoni u għandu jiġi enfasizzat li nullita' ta' żwieġ bażata fuq il-kawżali ta' simulazzjoni proprjament tkun teskludi kawżali bażata fuq nullita' ta' żwieġ minħabba nuqqas ta' esklużjoni ta' ġudizzju. L-inkompatibbilta' bejn dawn iż-żewġ kawżali toħroġ mill-fatt li n-nuqqas ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju timplika inkapaċita' li wieħed jagħraf, jifhem u jirrifletti filwaqt li l-kawżali tas-simulazzjoni teħtieġ li jkun hemm tali kapaċita' intelletwali, proprju l-att pożittiv tal-volonta' li jwassal għas-simulazzjoni, totali jew parzjali. "

Fil-kawża Nicholas Agius vs Rita Agius (25 ta' Mejju, 1995) intqal illi: "*B'difett serju ta' diskrezzjoni tal-ġudizzju l-leġislatur ma riedx ifisser sempliċement kwalsiasi stat ta' immaturita'; li parti jew l-oħra fiż-żwieġ tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reċiproku. Li kieku l-leġislatur irrikjeda maturita' sħiħa u perfetta ftit jew a dirittura ebda żwieġ ma kien ikun validu. In-nuqqas ta' discretio judicii hu kunċett ġuridiku intrinsikament marbut mal-kapaċita' ta' parti jew oħra fiż-żwieġ li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taż-żwieġ.*" F'dan is-sens ġew deċiżi wkoll il-kawżi Angela Spiteri vs Joseph Spiteri (4 ta' Novembru, 1994), Robert Attard vs Josephine Attard (18 ta' Ottubru, 1995) u Janet Portelli vs Victor Portelli (14 ta' Awissu, 1995).

Fil-kawża fl-ismijiet Mario Mizzi vs Maris Mizzi (15 ta' Novembru, 2005) il-Qorti ta' l-Appell ukoll qalet li: "*Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju jrid ikun hemm l-inkapaċita' psikika jew kostituzzjonali (mhux neċessarjament anomalija psikoloġika fis-sens mediku) li wieħed jagħraf u jirrifletti jew li jiddeċiedi liberament (jiġifieri mingħajr impulsi nterni li jkunu neħħew il-liberta' ta' l-għażla tal-persuna li tkun) fuq l-oġġett tal-kunsens matrimonjali.*"

F'dan il-każ ħafna mill-provi jikkonċernaw dak illi ġara wara ż-żwieġ u dan normalment ma huwiex relevanti sakemm ma jitfax dawl fuq xi sitwazzjonijiet li ġraw qabel

iż-żwieġ. Kienu biss il-ġenituri ta' l-attriċi li moniti b'ċerta esperjenza wissewha biex taħsibha sew qabel tiżżewweġ għaliex ħassew illi xi ħaġa ma kinitx f'lokha. Biss teżisti raġuni valida ħafna għaliex iż-żwieġ għandu jiġi dddikjarat null, u dan huwa l-esklużjoni da parti tal-konvenut li miż-żwieġ il-partijiet ikollhom tfal, għall-inqas sakemm damu jgħixu flimkien. Huwa minnu li huwa jgħid li kien qiegħed jistenna sakemm is-sitwazzjoni tagħhom tistabilizza tajjeb finanzjarjament, iżda jidher li f'erba' snin żwieġ dan qatt ma mmaterjalizza. Hija sitwazzjoni simili ħafna għal dik fil-kawża fl-ismijiet Anna Galea vs John Walsh, deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-30 ta' Marzu, 1994. F'dik il-kawża wkoll il-konvenut qal *piu' o' meno* l-istess affarijiet illi qal il-konvenut f'din il-kawża u l-Qorti dakinhar preseduta mill-Imħallef (illum Prim'Imħallef) l-Onor. Vincent Degaetano wara li għamel eżami approfondit ta' studji ta' diversi ġuridisti anke tal-liġi kanonika, ikkonkludiet li l-esklużjoni simili tammonta għal esklużjoni pożittiva kif kontemplata fil-liġi tagħna. Fir-rigward tal-kontro-talba pero' l-Qorti ma tirriskontrax raġunijiet validi biex tiddikjara l-annullament.

Għalhekk il-Qorti tilqa' t-talba attriċi u tiddikjara null iż-żwieġ iċċelebrat bejn il-partijiet fil-15 ta' Mejju, 1998, bl-ispejjeż ikunu bla taxxa. Iżda tiċħad il-kontro-talba billi tilqa' l-eċċezzjonijiet ta' l-attriċi, u dan bl-ispejjeż kontra l-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------